

FACULTAT DE
FARMÀCIA

UNIVERSITAT DE BARCELONA

ECOLOGIA I EPIDEMIOLOGIA PARASITÀRIES

Curs
2008-09

Ensenyament de Farmàcia

 <p>UNIVERSITAT DE BARCELONA</p> 	<p>Pla docent de l'assignatura</p> <p>ECOLOGIA I EPIDIMILOGIA PARASITÀRIES</p>
---	--

Dades generals de l'assignatura

Nom de l'assignatura: Ecologia i Epidemiologia Parasitàries

Codi de l'assignatura: 243102

Curs acadèmic: 2008-2009

Coordinació: CARLOS FELIU JOSE

Departament: Dept. Microbiologia i Parasitologia Sanitàries

Crèdits: 6

Competències que es desenvolupen en l'assignatura

Generals:

- L'estudiant ha de ser capaç d'emmarcar el paper dels paràsits dins del rol que aquests juguen en el manteniment i evolució de les zoonosis parasitàries

Específiques:

- Coneixement de les diferents tècniques que habitualment fa servir la Parasitologia i altres ciències relacionades amb ella

Objectius d'aprenentatge de l'assignatura

Referits a coneixements

Considerant la base ecològica del parasitisme, la parasitologia sanitària permet donar a conèixer aquells factors biòtics i abiòtics que potencien la disseminació dels paràsits i, per tant, de les malalties parasitàries.

L'anàlisi dels factors epidemiològics relacionats amb les parasitosis és, a la vegada,

un complement d'interès per a altres assignatures que apareixen en la llicenciatura i que tenen com a objectiu prioritari el coneixement del medi ambient. En aquests moments en què l'interès pel medi ambient és del tot evident, l'estudi dels factors ecològics que són decisius perquè l'associació hoste/paràsit pugui dur-se a terme encaixa perfectament dintre del paper que els sanitaris poden desenvolupar.

Com a punts més destacats del seu contingut podríem anomenar, concisament els següents:

- Relació de la parasitologia amb altres ciències sanitàries.
- Importància de la parasitologia en sanitat humana i ambiental.
- Epidemiologia sanitària.
- Zoonosis parasitàries.
- L'aigua, el sòl i els aliments com a medi i vehicle de paràsits.
- Els artròpodes com a productors i disseminadors de malalties parasitàries.
- Lluita antiparasitària.

En relació al programa de seminaris, es pretén aconseguir essencialment dos objectius:

- a) Realitzar anàlisis integrals (epidemiològiques, terapèutiques, profilàctiques, de diagnòstic, ecològiques) de paràsits amb determinats cicles biològics.
- b) Intervenció d'especialistes en els diferents aspectes tractats en el programa teòric;

i en relació al programa de pràctiques:

- a) conèixer la morfologia d'algunes espècies paràsites que causen zoonosis.
- b) identificar les formes de vida lliure dels paràsits (eliminatives/infestants)

Blocs temàtics de l'assignatura

1. Generalitats i ecologia parasitària

1.1. Tema 1.

Parasitologia, parasitisme i paràsit: definició i concepte. Abast de la parasitologia i la seva relació amb altres ciències. Importància de la parasitologia. Evolució històrica, estat actual i tendències de la parasitologia

1.2. Tema 2.

La parasitologia i la seva relació amb la sanitat. Paper de les malalties parasitàries en la salut pública. Incidència en l'home, els animals domèstics i silvestres. Els organismes oficials i les malalties parasitàries

1.3. Tema 3.

Epidemiologia: concepte. Epidèmies, pandèmies i malalties autòctones. Conceptes. Termes utilitzats habitualment en parasitologia i epidemiologia: prevalença, incidència, intensitat parasitària, intensitat mitjana, abundància, infrapoblació i infracomunitat. Altres termes utilitzats en epidemiologia

1.4. Tema 4.

Tipus d'estudis epidemiològics. Objectius de l'epidemiologia. El rol de l'estadística en les anàlisis epidemiològiques. Bioestadística i epidemiologia

1.5. Tema 5.

Adaptacions inherents a la vida parasitària. Adaptacions de tipus morfològics o estructurals. Adaptacions de tipus biològic o funcional

1.6. Tema 6.

Models del sistema hoste-paràsit. Models: concepte i aspectes generals. Models de paràsits de cicle directe i indirecte

1.7. Tema 7.

Ecologia dels paràsits: consideracions generals. El terme "ninxol ecològic". Factors abiòtics condicionants dels parasitismes: factors externs i interns

1.8. Tema 8.

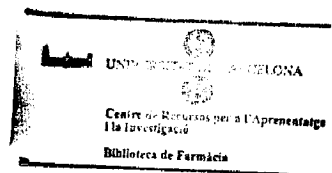
El paràsit i la seva relació amb l'hoste. Incidència de l'edat, el sexe, l'alimentació i el tipus de vida de l'hoste. Altres factors condicionants.

1.9. Tema 9.

La fauna parasitària i els factors geogràfics: relacions. Anàlisi de l'efecte del clima, el grau d'aïllament, la fisiografia i l'origen en el temps. Els paràsits i els fenòmens zoogeogràfics i filogenètics

1.10. Tema 10.

Especificitat parasitària: consideracions generals. Aspectes filogenètics: hostes endèmics. Races de paràsits i hostes. Factors responsables de l'especificitat

2. Zoonosis parasitàries

2.1. Tema 11.

Zoonosis parasitàries: concepte. Factors generals del pas a l'home de les malalties d'origen animal. Epidemiologia de les zoonosis. Modalitats de transmissió

2.2. Tema 12.

Parasitosis dels animals domèstics que poden afectar l'home. Parasitosis dels remugants: protozoosis i platihelmitosis.

2.3. Tema 13.

Parasitosis dels remugants: nematodosis i artropodosis

2.4. Tema 14.

Parasitosis dels èquids i súids: protozoosis, helmintosis i artropodosis

2.5. Tema 15.

Parasitosis dels carnívors domèstics: el gos i el gat. Protozoosis

2.6. Tema 16.

Parasitosis dels carnívors domèstics: el gos i el gat. Helmintosis

2.7. Tema 17.

Parasitosis dels carnívors domèstics: el gos i el gat. Artropodosis.

2.8. Tema 18.

Parasitosis de les aus domèstiques: protozoosis, helmintosis i artropodosis

2.9. Tema 19.

Malalties parasitàries dels animals no domèstics en llibertat: la seva relació amb la salut pública. El cas concret dels animals de caça, peixos comestibles i animals de pelleteria

2.10. Tema 20.

Malalties parasitàries dels animals no domèstics captius: la seva relació amb la salut pública. Fenòmens que a nivell parasitològic comporta la captivitat. Els models dels paràsits monoxens i heteroxens. Paràsits i zoos.

2.11. Tema 21.

Artròpodes verinosos. Esment dels diplòpodes i quilòpodes d'interès. Aranyes i escorpins.

2.12. Tema 22.

Rol dels artròpodes en la disseminació i perpetuïtat de les zoonosis.
Artròpodes picadors i no picadors

2.13. Tema 23.

Rol dels crustacis, amfibis, rèptils i mol·luscs en la disseminació i perpetuïtat d'algunes zoonosis

2.14. Tema 24.

L'aigua, el sòl i els aliments com a vehicle de parasitosis. I. Zoonosis transmeses per aliments d'origen animal

2.15. Tema 25.

L'aigua, el sòl i els aliments com a vehicle de parasitosis. II. Zoonosis transmeses per aliments d'origen vegetal

2.16. Tema 26.

L'aigua, el sòl i els aliments com a vehicle de Parasitosis. III. Zoonosis transmeses per l'aigua i els aliments líquids.

2.17. Tema 27.

L'aigua, el sòl i els aliments com a vehicle de parasitosis. IV. Zoonosis transmeses per contacte amb la terra, l'aigua, la vegetació i els locals contaminats.

3. Profilaxis i tractament

3.1. Tema 28.

Tractament de les malalties parasitàries. Bases generals d'actuació.
Mecanismes de toxicitat selectiva. Resistències. Expectatives de futur.
Antiprotozoaris i Antihelmíntics

3.2. Tema 29.

Lluita antivectorial integrada. Acaricides i insecticides: tipus i accions

3.3. Tema 30.

Profilaxis de les malalties parasitàries. Aspectes generals. Mesures profilàctiques que es poden seguir. Profilaxis de les malalties originades per paràsits de cicles directes i indirectes

Metodologia i organització general de l'assignatura

Les classes teòriques i els seminaris seran classes magistrals. La limitació del nombre d'hores presencials obliga al alumne a ampliar els seus coneixements sota la base de les informacions aportades a les lliçons magistrals. Això permetrà a l'alumne aprofundir en el grau de coneixements i adquirir l'aprenentatge ideal superar l'assignatura.

Avaluació acreditativa dels aprenentatges de l'assignatura

L'avaluació consistirà en un examen tipus test (90 preguntes vertader/fals) en relació al programa teòric i pràctic. Paral·lelament s'haurà de realitzar un treball (a lliurar a final de curs) en relació a l'epidemiologia de una zoonosi parasitària. La nota d'aquest treball representarà un 10% la nota final. La convocatòria de setembre serà igual que la de juny.

Avaluació única

L'avaluació única consistirà en un examen tipus test (100 preguntes vertader/fals) en relació al programa teòric i pràctic. Per accedir a aquesta avaluació única caldrà sol·licitar-la abans del dia 27 de febrer de 2009 per les vies administratives adients.

Fonts d'informació bàsiques de l'assignatura

Llibres

- Euzeby, J. Les Parasitoses humaines d'origine animal. Caractères épidémiologiques. Paris: Ed. Flammarion Médecine Sciences; 1984 ↗
- Cox, F.E.G. Modern Parasitology. A textbook of Parasitology. 2n ed. Blackwell Scientific Publications, 1982 ↗
- Gustafsson, L.L. [et al.]. Handbook of drugs for tropical parasitic infections. 2n ed. London: Taylor & Francis; 1995. ↗
- Noble, E.R., Parasitology the biology of animal parasites. 5th ed. Philadelphia: Lea & Febiger; 1982 ↗

- Steele H., James. Parasitic Zoonoses. 3 vol. (Col. Handbook Series in Zoonoses, Section C). Boca Ratón: CRC Press, 1982. L7

